

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна ЦЕМАЙКАЛО

МАКРО- І МІКРОЕКОНОМІКА
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **28 Публічне управління та адміністрування**
Спеціальність **281 Публічне управління та адміністрування**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **Публічне управління**

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Завідувач кафедри
державного управління,
публічного адміністрування
та економічної політики

Наталія ГАВКАЛОВА

Харків
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики Протокол № 14 від 24.01.2023 р.

Розробник:

Мащенко М.А., д.е.н., проф. кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри –розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна “Макро- і мікроекономіка” належить до циклу професійної підготовки обов'язкових освітніх компонентів. Вона є невід'ємною складовою в комплексі економічних дисциплін, що містить політичну економію, сучасні економічні теорії, державне регулювання, світову економіку, міжнародну економіку, соціальну економіку, глобальну економіку, інвайронментальну економіку тощо.

Питання, які розглядаються у дисципліні “Макро- і мікроекономіка”, мають важливе значення для майбутніх фахівців у галузі публічного управління та адміністрування, оскільки дозволяють розкрити механізм функціонування економічної системи на основі поєднання макро- і мікроекономічних теорій, концепцій, моделей, обґрунтованих світовою та вітчизняною наукою й апробованих економічною практикою.

Мета навчальної дисципліни: формування системи теоретичних знань щодо понятійно-категоріального апарату макро і мікроекономіки; ґрунтовне оволодіння сутністю економічних явищ і процесів; забезпечення базової фундаментальної теоретичної підготовки, необхідної для подальшого вивчення циклу економічних дисциплін; глибоке розуміння законів і основних тенденцій економічного розвитку суспільства; розкриття інструментів та механізмів функціонування економічного розвитку на основі його найбільш відомих світових моделей та стратегій.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Вища математика	Основи міжнародних економіки та менеджменту
Інформатика	Економіка України
	Менеджмент публічних установ і організацій

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.	ПРН 1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.
ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	
СК 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.	
ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.	ПРН 11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.
ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	
ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	
СК 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.	

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Основні проблеми мікроекономіки

Тема 1. Корисність економічного блага. Економічний вибір. Аналіз поведінки споживача

1.1. Предмет мікроекономіки. Роль мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Нормативна і позитивна мікроекономіка. Сучасний інструментарій мікроекономічного аналізу. Взаємозв'язок мікроекономіки з іншими дисциплінами.

1.2. Корисність. Криві байдужості: сутність, особливості побудови та взаємозв'язок із корисністю товару. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності. Уподобання споживача. Побудова кривих байдужості. Карта кривих байдужості. Властивості кривих байдужості.

1.3. Гранична норма заміщення. Рівновага споживача. Бюджетне обмеження споживача. Зміна бюджетної лінії. Зміна цін та її вплив на бюджет споживача. Рівновага споживача.

1.4. Реакція споживача на зміну доходу та цін товарів. Крива "дохід-споживання".. Поняття нормальних благ та благ нижчої споживчої цінності. Крива "ціна-споживання". Побудова кривої індивідуального попиту споживача. Поняття звичайних товарів і товарів Гіффена.

Семінарське заняття. Аналіз поведінки споживача. Моделювання поведінки споживача. Графічний аналіз і побудова кривих "дохід-споживання" та "ціна-споживання".

Тема 2. Закони попиту та пропозиції у ринковій економіці

2.1. Ринковий попит. Ринковий попит як сума індивідуальних попитів (означення, побудова графіків). Зміна попиту та зміна обсягу попиту, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз).

2.2. Пропозиція та основні фактори, що впливають на динаміку пропозиції. Ринкова пропозиція. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз). Взаємодія попиту та пропозиції.

2.3. Ринкова рівновага. Ринкова ціна та ціна рівноваги, обсяг рівноваги. Механізм встановлення ринкової рівноваги. Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу, взаємодія змін попиту та пропозиції. Виграш споживача та виробника.

2.4. Еластичність попиту та пропозиції. Поняття "еластичності" для загального випадку. Основні властивості еластичності. Чинники цінової еластичності, особливості їх впливу. Еластичність попиту. Методики обчислення коефіцієнта еластичності попиту. Обчислення коефіцієнта еластичності для "нормальних" та "неякісних" товарів. Еластичність пропозиції. Фактори впливу на еластичність пропозиції.

Практичне заняття. Визначення коефіцієнтів еластичності попиту та пропозиції, їх види. Точковий та дуговий коефіцієнти еластичності. Практичне значення еластичності

Тема 3. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель підприємства.

Витрати виробництва і прибуток

3.1. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин. Фактори виробництва та їх класифікація. Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів. Миттєвий, коротко- та довгостроковий періоди функціонування підприємства. Мотивація поведінки фірми.

3.2. Виробнича функція. Виробнича функція з однією змінною. Закон спадної продуктивності змінного фактора виробництва. Поняття та параметри виробничої функції. Основні властивості виробничих функцій. Двофакторна виробнича функція. Закон спадної

продуктивності факторів виробництва. Виробнича функція з двома змінними. Ізокванти й ізокости. Карта ізоквант. Гранична норма технічного заміщення. Границі заміщення факторів.

3.3. Поняття і види витрат. Витрати виробництва у короткотерміновому та довготерміновому періоді. Концепції витрат виробництва. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати. Явні та неявні; внутрішні та зовнішні витрати. Трансакційні витрати. "Нормальний прибуток" як елемент витрат. Постійні, змінні, сукупні, середні та граничні витрати. Закон зростаючих граничних витрат. Криві довготермінових витрат та їх види. Рівновага виробника: вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Позитивний, нейтральний та негативний ефект масштабу. Фактори, що визначають ефект масштабу. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна та економічна інтерпретації.

3.4. Сутність і види прибутку. Сутність прибутку. Функції прибутку. Теорії прибутку. Основні напрями використання прибутку. Бухгалтерський і економічний прибуток. Правило мінімізації витрат за умови заданого обсягу виробництва. Правило максимізації прибутку. Загальний, середній і граничний дохід. Сутність і вимірювання прибутку підприємства. Показники діяльності сучасних підприємств.

Практичне заняття. Обґрунтування оптимальних економічних рішень виробників щодо обсягів виробництва та мінімізації витрат.

Тема 4. Теорія ринкових структур

4.1. Ринок досконалої конкуренції. Модель досконалої конкуренції та її характерні ознаки. Умови виникнення досконалої конкуренції. Характерні риси ринку досконалої конкуренції. Переваги і недоліки ринку досконалої конкуренції. Досконало конкурентна фірма та умови її функціонування. Рівновага конкурентної фірми у короткостроковому та довгостроковому періоді. Типи поведінки фірми в умовах досконалої конкуренції: максимізація прибутку, мінімізація витрат, припинення виробництва (графічно). Ринковий попит та крива попиту на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. Сукупний, середній та граничний дохід фірми, їх графічне відображення. Граничний дохід та його співвідношення з лінією попиту на продукцію фірми. Точки критичного обсягу виробництва. Умови довгострокової рівноваги. Крива довгострокових середніх витрат. Максимізація прибутку в коротко- і довготерміновому періодах.

4.2. Монопольний ринок Модель чистої монополії та її характерні ознаки. Характерні ознаки недосконалої конкуренції. Визначення монополії. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монопольного ринку. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні. Двостороння монополія. Монопсонія. Диверсифікація виробництва. Монопольна влада. Джерела монопольної влади. Монопольна ціна. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва (графічна, та алгебраїчна інтерпретація). Пропозиція фірми-монополіста та особливості її формування. Цінова дискримінація. Демпінг. Рівновага фірми-монополіста у довготерміновому періоді. Економічні наслідки та соціальна ціна монополії. Державне регулювання монопольної діяльності. Антимонопольна політика: основні принципи механізм дії. Особливості монопольної політики в Україні.

4.3. Ринок монополістичної конкуренції. Модель ринку монополістичної конкуренції та її характерні ознаки. Умови виникнення монополістичної конкуренції. Ознаки монополістичної конкуренції. Механізм монополістичної конкуренції. Ціноутворення і визначення обсягів виробництва в умовах монополістичної конкуренції у коротко- та довгостроковому періодах. Визначення ціни. Роль реклами у визначенні ціни. Поглиблення диференціації продукту: позитивні та негативні наслідки. Вплив реклами на обсяги виробництва та витрати. Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції.

4.4. Олігополістична структура ринку. Ціноутворення і визначення обсягів виробництва в умовах олігополії. Олігополія, її сутність та основні ознаки. Показники концентрації ринку. Причини олігополії. Різноманітність олігополістичних структур, загальна взаємозалежність і складність аналізу поведінки підприємства на ринку. Дуополія: сутність моделей Курно та Бертрана. Дилема ув'язненого. Олігополістичне ціноутворення.

Практичне заняття. Обґрунтування оптимальних економічних рішень фірм щодо обсягів виробництва та цін продажу продукції за різних типів ринкових структур.

Змістовий модуль 2

Основні проблеми макроекономіки

Тема 5. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

5.1. Предмет мікроекономіки. Роль мікроекономіки. Місце макроекономіки в системі економічних наук. Визначення макроекономіки. Макроекономічний підхід дослідження економічних процесів і явищ. Агрегування. Предмет, об'єкт і суб'єкти макроекономіки. Взаємодії між економічними суб'єктами. Мета макроекономічного розвитку. Економічне зростання, економічна ефективність, економічна свобода. Цілі макроекономіки. Державне регулювання економіки. Основні методи макроекономіки.

5.2. Валовий внутрішній продукт (ВВП) і методи його обчислення. Валовий національний дохід (ВНД). ВВП. Кінцева продукція. Проміжна продукція. Номінальний і реальний ВВП. Динаміка реального обсягу виробництва й динаміка рівня цін. Агреговані індекси: споживчих цін, (Ласпейреса); дефлятор ВВП (Пааше); індекс Фішера. Методи виміру ВВП. Виробничий метод, метод кінцевого використання, розподільний метод. Складності підрахунку ВВП. Тіньове виробництво. Незаконне виробництво. Виробництво в неформальному секторі. Виробництво домашніх господарств для власного кінцевого використання.

5.3. Основні макроекономічні показники доходу. Національне багатство. Національне багатство (НБ) та його структура. Основні макроекономічні показники доходу. Національний дохід. Чистий національний дохід. Чисті непрямі податки, непрямі податки на бізнес, субсидії бізнесу. Нарахування на соцстрах, податки на прибуток корпорацій, чистий відсоток з боргу, державні трансферти й виплати домогосподарствам, трудові доходи, розподілені прибутки, індивідуальні прибуткові податки громадян.

5.4. Циклічність та економічне зростання. Економічне зростання та економічний розвиток. Соціально-економічний розвиток. Джерела та фактори економічного зростання. Виробнича функція. Економічний цикл та його види. Фази циклу. Сучасні економічні цикли.

Практичне заняття. Ділова гра «Ефективність функціонування національної економіки». Міні-тренінг «Кругообіг доходів і видатків».

Тема 6. Споживання домогосподарств та приватні інвестиції Макроекономічна рівновага

6.1. Споживання, заощадження, інвестиції. Домогосподарство, його функції. Формування особистого доходу домогосподарства. Споживання та збереження домогосподарств. Функція споживання. Автономне споживання Функція заощадження. Автономні заощадження. Середня схильність до заощадження. Гранична схильність до заощадження. Середня схильність до споживання Гранична схильність до споживання. Гранична схильність до заощадження. Інвестиції. Інвестиційний попит підприємств. Валові й чисті інвестиції. Амортизація. Автономні й індуковані інвестиції. Необхідність втручання держави в регулювання економіки. Визначення мультиплікаційного ефекту в економіці. Мультиплікатор інвестицій.

6.2. Макроекономічна рівновага “AD – AS”. Агреговані показники. Загальний рівень цін. Сукупний попит (AD) як ВВП по видатках. Крива сукупного попиту та причини її негативного нахилу. Цінові фактори сукупного попиту. Ефект багатства або ефект реальних касових залишків. Ефект процентної ставки. Ефект імпортих закупівель. Нецінові фактори сукупного попиту. Сукупна пропозиція (AS). Крива сукупної пропозиції. Поводження економіки в короткостроковому та довгостроковому періодах. Синтез класичної й кейнсіанської теорій поглядів на криву сукупної пропозиції. Цінові й нецінові фактори сукупної пропозиції. Механізм формування рівноважного обсягу національного виробництва й рівноважного рівня цін. Макроекономічна рівновага. Модель AD-AS як базова модель економічної рівноваги.

6.3. Модель макроекономічної рівноваги „витрати-випуск”. Механізм моделі «витрати-випуск». Сукупні видатки у ролі сукупного попиту. ВВП в ролі сукупної пропозиції.

Формування економічної рівноваги. Графічне представлення моделі «витрати-випуск». Змінення товарних запасів.

6.4. Модель макроекономічної рівноваги „вилучення-ін'єкції”. Механізм моделі «вилучення-ін'єкції». Визначення понять «вилучення» та «ін'єкції». Приватна економіка. Заплановані та незаплановані інвестиції. Визначення рівноважного ВВП. Модель «вилучення-ін'єкції» у випадках закритої регульованої економіки та відкритої економіки.

Тема 7. Макроекономічна нестабільність. Банківська система

7.1. Ринок праці. Групи населення згідно економічної активності. Зайняті та безробітні. Безробіття як соціально-економічне явище та індикатор макроекономічної нестабільності. Повна зайнятість та природне безробіття. Циклічне безробіття. Потенційний та фактичний ВВП. Рівень безробіття як основний показник ринку праці. Соціальні наслідки безробіття. Економічні наслідки безробіття: закон Оукена. ВВП розрив. Попит та пропозиція праці. Рівновага на ринку праці. Основні функції ринку праці. Державна політика регулювання зайнятості населення. Крива Філіпса.

7.2. Інфляційний механізм. Інфляція як основний індикатор макроекономічної нестабільності. Причини інфляції, види її проявлення та класифікація. Інфляція попиту. Інфляція витрат. Рівень інфляції. Темпи росту цін і приросту цін. Індекс інфляції. Інфляційні очікування. Дефляція і дезінфляція. Соціально - економічні наслідки інфляції. Втрати від інфляції для населення. Інфляційний податок. Антиінфляційна політика держави.

7.3. Механізм функціонування грошового ринку. Поняття грошового ринку. Попит, пропозиція, рівновага на грошовому ринку. Процентна ставка. Номінальна та реальна процентні ставки. Грошова маса. Грошові агрегати. Грошова база. Норма резервування. Банківський мультиплікатор. Грошовий мультиплікатор. Вплив держави на грошовий ринок.

7.4. Банківська система й грошова пропозиція. Поняття банківської системи та її структура. Два рівні банківської системи та їх функції. Значення Головного банку країни. Функції та інструменти Головного банку країни. Комерційні банки та їх функції. Пасивні та активні операції. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи та їх форми.

Тема 8. Державна політика регулювання економіки та зовнішньоекономічна політика

8.1. Державна політика регулювання економіки. Функції держави з регулювання економіки. Показники рівня економічного розвитку. Якість життя. Тривалість життя людини; дохід на душу населення; рівень зайнятості; ступінь реалізації прав людини; стан навколишнього середовища. Фіскальна політика. Інструменти фіскальної політики. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит: фактичний, структурний, циклічний. Монетарна політика, її цілі та інструменти. Регулювання курсу національної валюти. Політика дешевих або дорогих грошей.

8.2. Валютний курс. Валюта. Конвертованість валюти. Валютний курс. Валютне котирування. Номінальний й реальний валютні обмінні курси. Валютний ринок. Регулювання валютного ринку. Інтервенції. Адміністративний і ринковий механізм курсоутворення. Фіксований, гнучкий валютні курси. Валютна система.

8.3. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності держави. Платіжний баланс та його структура. Сальдо платіжного балансу. Макроекономічне корегування. Зовнішньоекономічна політика держави. Протекціонізм. Державне регулювання зовнішньоторговельних відносин. Державне регулювання руху капіталу. Валютне регулювання та валютний контроль.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни за комунікативними методами викладання дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування технології змішаного навчання як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру (Теми 4; 5; 6), робота в малих групах (Теми

2; 6; 7), мозкові атаки (Теми 1; 4; 8), кейс-метод (Тема 1; 4-5; 8), семінар-дискусія (Теми 5-8), ділові (рольові) ігри (Тема 3; 6-8), презентації (Теми 1; 2).

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, занять і самостійних завдань та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Підсумкова оцінка з дисципліни обчислюється з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю, який передбачає накопичувальна система (максимальна кількість – 60 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 35 балів). Результат семестрового іспиту оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів). Результат проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності». Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

практичних та семінарських занять: виконання практичних завдань (5 балів за виконання та захист практичних робіт 1-3; 5-8) за умови виконання студентом практичних завдань, участі у вирішенні кейсів, обговореннях, ділових іграх. Загальна кількість балів – 20; участь у ігровій компоненті кейс-стаді «Міжнародні системи валютних курсів» – 5 балів; виконання творчих завдань – 5 балів;

письмових контрольних робіт (2), максимально оцінюється в 5 балів. Усього 10 балів.

колоквиумів (2): студенти мають дві контрольні роботи усередині та наприкінці семестру. Максимальна оцінка складає 10 балів за кожну роботу. Тестування включає завдання за усіма темами дисципліни і включає 20 тестових завдань (максимальна оцінка за кожне завдання – 0,5 бали). Усього 20 балів.

Загальний бал складається з накопичених балів за всі завдання, які округлюється до цілого числа за математичними правилами.

Екзаменаційний білет складається з 5 завдань: стереотипне завдання (6 балів), діагностичне (7 балів), діагностичне (7 балів). евристичне (10 балів). евристичне (10 балів). Усього 40 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни»

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Еволюція та сучасний зміст мікроекономіки. 2. Корисність. Криві байдужості: сутність, особливості побудови та взаємозв'язок із корисністю товару. 3. Реакція споживача на зміну цін товарів.		
	Практичне заняття	Бесіда «Ефект заміни та ефект доходу як основа побудови функції індивідуального попиту на благо в ординалістській теорії корисності». Дебати «Умови схильності та несхильності споживача до ризику».	Перевірка та захист практичних завдань.	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Прийняття рішень у ситуаціях із ризиком. Невизначеність та економічний ризик.			
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Попит та основні фактори, що впливають на динаміку попиту. 2. Пропозиція та основні фактори, що впливають на динаміку пропозиції. 3. Ринкова рівновага.		
	Практичне заняття	Дискусія «Еластичність попиту». Бесіда «Еластичність пропозиції». Дебати «Еластичність пропозиції за власною ціною блага, еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва»	Активна участь в обговоренні питань теми.	
			Поточна контрольна робота	5
		Перевірка та захист практичних завдань		
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Концепція еластичності взаємопов'язаних показників.			
Тема 3.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин: мотивація поведінки, економічна організація та основні види вибору 2. Виробнича функція з однією змінною. 3. Поняття і види витрат.		
	Практичне заняття	Дискусії «Концепції витрат виробництва». Бесіда «Явні та неявні; внутрішні та зовнішні витрати». Моделювання професійних ситуацій: «Показники діяльності сучасних підприємств».	Активна участь в обговоренні питань теми.	
			Перевірка та захист практичних завдань	5
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Сутність і вимірювання прибутку підприємства. Показники діяльності сучасних підприємств.			

	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Ринок досконалої конкуренції. 2. Рівновага конкурентної фірми у короткостроковому та довгостроковому періоді. 3. Монопольний ринок.		
Тема 4.	Практичне заняття	Бесіда «Особливості монопольного ціноутворення у коротко- та довгостроковому періодах». Дебати «Монопольна ціна». Мозковий штурм «Умови виникнення монополістичної конкуренції».	Активна участь в обговоренні питань теми.	
			Перевірка та захист практичних завдань. Колоквіум	5 10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Ціноутворення і визначення обсягів виробництва в умовах монополістичної конкуренції у коротко- та довгостроковому періодах.		
Тема 5.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Предмет, суб'єкти та об'єкт макроекономіки 2. Основні проблеми і основні поняття та показники макроекономіки, їх взаємозв'язок. 3. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.		
	Практичне заняття	Опанування аналізу національної економіки.	Активна участь в обговоренні питань теми.	
			Перевірка та захист практичних завдань.	5
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Характеристика суб'єктів національних ринків.		
Тема 6.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Сутність сукупного попиту та основні фактори, що впливають на динаміку сукупного попиту. 2. Сукупна пропозиція та її динаміка. 3. Модель "сукупний попит – сукупна пропозиція" як базова модель економічної рівноваги.		
	Практичне заняття	Бесіда «Споживання і заощадження». Дебати «Мультиплікативні ефекти на товарному ринку, їх економічний зміст». Дискусія «Інвестиції та фактори інвестування».	Активна участь в обговоренні питань теми.	
			Поточна контрольна робота	5
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Аналіз тенденцій. Роль інвестицій в економіці. Навести приклади.		

Тема 7.		<i>Аудиторна робота</i>	
Лекція	Лекція за питаннями: 1. Сутність, цілі, інструменти і види фіскальної політики. 2. Податково-бюджетний механізм як основний засіб здійснення фіскальної політики..3. Державний борг: причини, структура, наслідки.		
Практичне заняття	Бесіда «Монетарна політика». Дебати «Економічна динаміка». Дискусії «Фактори, які стримують економічне зростання».	Активна участь в обговоренні питань теми.	
		Перевірка домашніх творчих завдань	5
<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Економічне зростання та економічний розвиток. Державне регулювання економічного зростання. Показники рівня економічного розвитку. Особливості економічного зростання в Україні.		
Тема 8.		<i>Аудиторна робота</i>	
Лекція	Лекція за питаннями: 1. Ринок праці. Зайнятість і безробіття. 2. Державне регулювання зайнятості. 3. Інфляція: сутність, причини, основні види.		
Практичне заняття	Дискусія «Макроекономічна політика у відкритій економіці». Дебати «Платіжний баланс: його сутність та основні складові». Бесіда «Вплив інфляції на номінальний валютний курс» Кейс-стаді «Міжнародні системи валютних курсів»	Перевірка та захист практичних завдань.	5
		Перевірка та захист практичних завдань. Колоквіум	10
<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Динаміка виробництва продукції галузей сільського господарства. Методи обчислення зміни обсягів продукції сільського господарства під впливом зміни продуктивності праці та чисельності працівників.		
Іспит			40
Разом по курсу			100

Рекомендована література

Основна

1. Макроекономіка. Мультимедійний навчальний посібник / Бріль М.С., Кліменко О.М., Мащенко М.А., Пивавар І.В., Степаненко Н.О., Шифріна Н.І. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 705 с.
2. Бріль М.С. Макроекономічний аналіз: навчальний посібник для студентів спеціальності 051 «Економіка» / укл. М.С. Бріль, О.М. Кліменко, М.А. Мащенко, Н.І. Шифріна, І.В. Пивавар. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 331 с.
3. Політична економія: навчальний посібник [Електронний ресурс] / за заг. ред. канд. екон. наук, доцента М. С. Бріля. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 320 с.
4. Уманців Ю. М., Сонько Ю. А., Лазебна І. В. Макроекономічний аналіз : навч. посіб. / Ю. М. Уманців, Ю. А. Сонько, І. В. Лазебна. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. – 424 с.

Додаткова

5. Історія економіки та економічних теорій : підручник / В. О. Сивоконь, Н. В. Статівка,

В. Л. Міненко [та ін.] ; за заг. ред. В. О. Сивоконя, Н. В. Статівки; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіональний ін-т держ. упр. – Харків : ХарРІ НАДУ "Магістр", 2019. – 619 с.

6. Макроекономіка . Методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] [Текст] / укл. М. А. Машенко, М. С. Бріль, О. М. Кліменко, Н. І. Шифріна; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020 – 66 с.

7. Теорія організації : підручник / Г. Л. Монастирський. – 2-ге вид., доп. й перероб. – Тернопіль : ЗУНУ, 2020. – 327 с. :

8. McConnell C. R. Economics : principles, problems, and policies / C. R. McConnell, S. L. Brue. – Boston : McGraw-Hill/Irwin, 2021. – 917 p.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

9. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

10. Міністерство доходів і зборів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://minrd.gov.ua>

11. Міністерство фінансів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.minfin.gov.ua/>

12. Законодавчі та нормативні акти України. – Режим доступу : www.zakon.com.

13. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

14. Сайт ПНС імені С. Кузнеця Дисципліна «Макро- і мікроекономіка» <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8882>